

Mindenszentek ünnepe (november 1.)

Mt 5,1-12a

„Boldogok...”

Az ünnep gyökerei a Keleti Egyházba nyúlnak vissza. A 4. században az egyes egyházak különböző napon tartották a vértanúk közös ünnepét. Nyugaton IV. Bonifác pápa (608–615) május 13-án szentelte fel keresztény templommá a római Panteont, Szűz Mária és az összes vértanú tiszteletére. Ettől kezdve templomszentelési évfordulóként kezdték ünnepelni ezt az emléknapot. III. Gergely pápa (731–741) a Szent Péter-templomban kápolnát építtet minden szent tiszteletére, utána ennek a templomnak az ünnepére emlékeztek. A 9. században IV. Gergely pápa (874–844) ezt az ünnepet november 1-jére tette, többek között azért, mert a kelta pogány időszámítás szerint ez volt az évkezdő nap, amelyet dözsöléssel és kicsapongással ünnepeltek még a keresztény korban is. Jámbor Lajos 835-ben egész birodalmára kiterjesztette az ünnepet. Ezért Galliában és Hispániában novemberben három vezeklő napot tartottak. Az ünnep elterjedéséhez nagyban hozzájárultak a clunyi bencések, akik mindenszentek estélyén már a halottak napjára emlékeztek.

A boldogságmondások (görögül makariszmoszok) a jókívánságok műfajához állnak közel, és azokhoz szólnak, akik a boldogságmondásokban megnevezett helyzetben vannak. Az ószövetségi Szentírásból ez a műfaj hiányzik. Az első korintusi (7,40) és a Jakablevélben (1,25) találkozhatunk még ilyen mondásokkal. Közmegegyőződés, hogy ezek a mondások közvetlenül Jézustól erednek, de a jelen gyűjtemény Lukács szerkesztésében olvasható. Hasonló szöveggel, szegényeket vigasztaló messiási üzenettel Izajásnál találkozhatunk: „Az Úr lelke nyugszik rajtam, mert az Úr kent föl engem. Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, és meggyógyítsam a megtört szívűeket. Hogy szabadulást hirdessek a foglyoknak...” (61,1-2). Ez a gondolat a kiindulópontja Jézus beszédének a kafarnaumi zsinagógában.

Boldogok a szegények. – A segílyt kérő, megalázkodó emberek, a szenvedők, a koldusok. Máté a „lelki szegények”-ről beszél. E kifejezés csak az apokrif szövegekben található meg, a Biblia csak

hasonlóan fogalmaz. A lelki szegények azok, akiknek le kell mondanium egyéni akarataukról, saját elgondolásukról és egyéni érzéseikről. Az evangéliumi értelemben mindaz szegény, akinek igényei nem irányulnak magasabbrendű dolgokra. Jézus ezeknek mondja: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű” (Mt 11,29). Ez nem szociális program, hanem keresztény program, amelynek nemcsak szociális, hanem intellektuális és lelki következményei is vannak. Aki ezt a programot képes megvalósítani, attól nem lehet elvenni semmit. Erős hite túlnő a nehézségeken.

Boldogok a szelídek. – Egy vallási csoportra utal, akinek jámborsága és egyeneslelkűsége meghatározó jellegű. A csendes alázatosság lehet személyi adottság is, de ez esetben vallási program. Hasonló csoportról van szó, mint a szegények esetében.

Boldogok a szomorkodók. – A fájdalomnak és a szenvedésnek sok oka lehet, egy kedves személy elvesztése, egyéni személyes tragédia vagy a bűneink feletti bánkódás. Jézus azokat mondja boldognak, akik ennek ellenére meg tudják őrizni a bizalmukat Istenben. Szomorkodnak, mert látszólag Isten terve csorbát szenvedett, de a tragédia ellenére is tudnak hinni Isten gondoskodásában.

Boldogok az éhezők. – Nemcsak kenyérrel él az ember, jelentette ki Jézus korábban. Itt az éhe a szónak, éhe a jónak hajtja az embe-
reket, és ez nagy boldogság, mert ha már ezt is feladják, igen szegények lesznek. A messiási korban ez az éhség megszűnik.

Boldogok az irgalmasok. – Itt már nem passzív, hanem aktív szerepről van szó. Akik irgalmaznak, azok képesek megbocsátani. Az irgalmasság a szeretet erényének legszebb formája. Isten tulajdonságai között is szerepel az irgalom (Kiv 34,6). Nem magát az irgalmat magasztalja a boldogság, hanem azokat, akik irgalmasok.

Boldogok a tiszta szívűek. – Minden emberi tisztaság a szívben gyökerezik, amely a szemita gondolkodás szerint az érzelmet és a döntést befolyásoló vágyak lakóhelye. A tisztaszínűség azoknak a mentalitása ez, akik befogadták az evangéliumot.

Boldogok, akik békét teremtenek. – A béke előidőzőiről van szó, és nem a pacifista emberekről, akik mindent elviselnek. A bibliai felfogás szerint az emberi együttélés minősége is attól függ, hogy az emberek milyen kapcsolatot építenek ki Istennel.

Boldogok az üldözöttek. – Az üldözés elviselése a tanítványi lét egyik követelménye. A vallásüldözés problémája kapcsán sok indulat szabadul fel. Jézus megoldása igen egyedi és hatékony.

Az Egyház legnagyobb kincsei a szentjeik. A keresztségben mindannyian meghívást kaptunk az életszentségre, amelyre halálunkig nem mindannyian jutunk el. A halottak napján a sírnál relativizálódik minden emberileg eltervezett karrier. A megholtból csak az marad meg az emberek számára, amit kellemes emlékként megőriztek. A halottak sírjai arra kényszerítenek bennünket, hogy ne csak az emberek ítéletével, hanem az Isten ítéletével is szembesüljünk. Hol van a helyünk Isten színe előtt: a szentek között vagy az elítéltek között? A mai evangélium azonban többet tesz azzal, hogy az emberi ítéletek relativizmusát idézi fel, megfordítja az értékrendszerünket, és rámutat arra, hogy Isten értékeli mindazt, amit életünkben a jó ügyért, az Isten országáért tettünk. Az ítélet alapelveit már ismerjük, ezért ne csak földi életünk utolsó pillanatában döbbenjünk rá, miért érdemes élni, hanem már most tudatosítsuk, amikor még nem kell szembesülni földi álmaink összeomlásával.